

דף סג.

עין משפט א.ב.

אה"ע סימן עז סעיף א

- א. המורד מאשתו^א מתשמיש באומרו הריני זן ומפרנס אך איני בא עליה, מוסיפין לה בכתובתה ל"ו שיעורים של כסף בכל שבוע אם האשה רוצה לישב כך, ואע"פ כן עובר הוא בלאו דעונתה לא יגרע, ואם האשה אינה רוצה לשבת תחתיו, כופין אותו ויוציא מיד בכתובה.
- הגה: ב. ע"א דאם הוא רוצה לגרשה מיד וליתן כתובה, אין מוסיפין על כתובתה^ב וגם אינו עובר על לאו דלא יגרע.

עין משפט ג.

אה"ע סימן עז סעיף ב

- ג. המונע מאשתו מזונות, לרב כופין אותו להוציא, ולשמואל כופין אותו לזון ואין לו דין מורד להוסיף בכתובתה. והטור והרא"ש פסקו כרב דגם ממזונות הוי מורד.
- ד. האשה שמנעה מבעלה תשמיש היא הנקראת מורדת, ושואלין אותה^ז מדוע מרדה, אם אומרת מאסתיהו ואיני יכולה להיבעל

ס. ממשנה כתובות ס"ג ע"ב, וכשם שבאשה קימ"ל כרב הונא בכתובות שם דמורדת רק מתשמיש ה"ה בבעל אין לו דין מורד אלא מתשמיש, אבל האומרת איני עושה או מונע ממנה מזונות כופין בשוטים ואם היא מורדת אף מוכרין כתובתה להשכיר עבד או שפחה לשמשו.

ע. וה"ה בזמן הזה דיש חרם דר"ג אין מוסיפין על כתובתה, וה"ה דאין לה מזונות אם רוצה לגרשה, כ"כ הב"ח והביא ראיה מהרב מזרחי וא"כ תקנת ר"ג לא חלה כדי שלא למנוע ממנה שאר כסות ועונה בע"כ דהרשות בידו עד שתתפייס לקבל גט, ודחה הח"מ דבר זה דאין לסמוך עליו אלא יש לכופו משום ביטול פו"ר חוץ מאם יש לו טענה כגון מום וכדומה.

פ. ממשמעות הרמב"ם פ' י"ד מאישות כ"כ הרמ"א.

צ. ודוקא בלא מבקשת כתובה כלל עם גיטה דאל"כ חיישינן שמא עיניה נתנה באחר ודינה כבעינא ליה ומצערנא ליה, והוא מב"י בשם הר"ן הביאו הרמ"א.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

אליו, ^ק אם הבעל רוצה לגרשה אין לה כתובה כלל חוץ מבלאותיה מנ"מ ונצ"ב^ר, אך מה שנתן לה בעלה ואפי' במתנה מחזירה אף מנעלים שעל רגליה.

הגה: ה. י"א ש שמורדת הנ"ל אינה נוטלת נצ"ב אלא מה שתפסה, וי"א דאף^י בנ"מ הדין כן דרך מה שתפסה.

ב. ו. האשה שאמרה מצערת אני אותו בגלל שקיללני או עשה עמי מריבה, שולחין לה ומזהירין אותה שאם תעמוד במרדה אפי' כתובתה ק' מנה תפסיד אותה, ואח"כ מכריזין עליה בבתי כנסיות בכל יום^א ד' שבתות זו אחר זו שפלוגית מרדה בבעלה, ואח"כ שוב שולחין לה שאם תעמדי במרדך תפסיד, לא חזרה^ב נמלכין בה ומפסידה^ג ואין לה כתובה

ק. דלא כדעת רשב"ם ורמב"ם דכופין אותו לגרשה במאס עלי.

ר. וטבעת קידושין או כסף קידושין המהרי"ו פסק דלא תחזיר, והח"מ בסי' נ"ב כתב שם דהטעם הוא מפני שלא יאמרו קידושין תופסין באחותה.

ש. תשובת הר"ן מהרשב"א בב"י.

ת. והר"ן כתב דבמעו נדוני' לא מהני תפיסה, אלא תפיסה מהני רק בבלאות שהם שבח בית אביה כ"כ בח"מ. אולם הוא תמה דאינו מבין הי"א אלו, דנ"מ אף בלא תפיסה ואפי' מה שביד הבעל מוציאים ממנו וכך הסיק ע"ש.

א. י"א דאין צורך להכריז עליה ממש כל יום אלא ד' שבתות ממש, כ"כ הר"ן וכן משמעות הטור.

ב. היינו ב"ד עצמם ולא ע"י שלוחם, כ"כ הר"ן, ועוד כתב שם דד' שבתות היינו בין הפעמים כולם אפי' שהם לא רצופים, שלא תערים למרוד ג' שבתות ותפסיק ושוב תעשה כן ולא תפסיד אף פעם, ואחרים כתבו דכל שבת מורידין לה ז' מנה ואינה מפסדת כולה אלא אחר ד' שבתות רצופים, כ"כ בח"מ.

ג. והכתובה מפסידה מיד לדעת מרן השו"ע. ואין נותנים לה גט עד י"ב חודש. היינו שמבקשין ממנו שלא לגרשה עד י"ב חודש אבל אם רוצה תצא בלא כתובה לדעת הר"ן, אבל לדעת הרא"ש כל י"ב חודש אם יגרשה יתן כתובה, אפי' במאס עלי שמוחלת לו לא הוי מחילה רק לאחר י"ב חודש וכ"ש במורדת דבעינא ליה ומצערנא ליה דנותנים לה י"ב חודש אחר ד' שבתות, ודעת הרשב"א דהא דבעינן י"ב חודש הוא רק במאס עלי ולא במורדת כלל, ח"מ.

כלל, ואין נותנים לה גט עד י"ב חודש^ד ואין לה מזונות כל י"ב חודש.

הגה: ז. מעשה ידיה במורדת זו אחרי ההכרזה וההמלכות הנ"ל שלה^ה, ונוטל הבעל פירות^ו כל הי"ב חודש, ואם מתה^ז, בעלה יורשה.

ולפני י"ב חודש חייב בפדיונה וקבורתה, אך לאחר י"ב חודש אין לו עליה כלום וכן היא אין לה עליו דאין תנאי כתובה ואף אם מעכבה מרצונו, ולא מהני חזרה לאחר י"ב חודש. ואם רוצה לקיימה צריך כתובה אחרת.

הגה: ח. לדעת הרא"ש אם מת תוך י"ב חודש יש לה כתובה מיורשים, ואם רוצה לגרשה תוך י"ב חודש נותן לה נצ"ב וכתובתה וכל מה שכתב לה.

הגה: ט. י"א דבזמן הזה דאסור ב' נשים מכח חדר"ג או מכח השבועה והתקנה^ח, אין משהין אותה י"ב חודש אם רוצה לגרשה, ואם אינה

ד. אפי' היא מעוברת, כ"כ הרשב"א.

ה. כל זה לדעת הרא"ש והטור אבל לרמב"ם וש"ע דאין לה כתובה בתוך י"ב חודש, א"כ אין לבעל תנאי הכתובה ואינו אוכל פירות ולא יורש ואינו חייב בקבורתה ומה שתפסה בנצ"ב, שלה, כ"כ הח"מ. ולפי"ז כיון שפדיונה כנגד פירות נ"מ א"כ בתוך י"ב חודש איכא פלוגתא אם חייב בפדיונה וה"ה ברפואה קצובה שזה מדין פדיונה, ועיין בריש סי' ע"ט ובב"ש שם.

ו. והרלב"ח כתב דאף לאחר י"ב חודש נוטל הבעל פירות, מיהו הד"מ בשם הרא"ש כתב דלאחר י"ב חודש אינו אוכל פירות, וצ"ל דאף דהפסיד זכותו לאחר י"ב חודש בפירות מ"מ יורשה אם מתה גם אחרי י"ב חודש לפני הגט, ואולי זה מכיון שהרא"ש סובר שהבעל יורש אשתו מדאורייתא. ועיין בב"ש.

ז. והיינו קודם הגט דאין נפקעת הירושה אלא בגירושין, מרי"ף, ולכו"ע אף לאחר י"ב חודש יורשה לפני הגט.

ח. ואפשר דאף בתוך הד' שבתות אין מונעין אותו, ואם לא רוצה האשה לקבל גיטה מתירין לו מיד, כ"כ בח"מ.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

רוצה^ט מתירין לו לישא אחרת, אבל^י יש חולקין דאין להתיר לו.^ב
ולאחר י"ב חודש מגרשה אפי' בע"כ או ישא אחרת.

י. עבר ותוך י"ב חודש נשא אחרת^ל אין כופין להוציא שום אחת מהם.

הגה: יא. ארוסה מורדת^מ, מגרשה בע"כ או ישא אחרת.

ב. יב. גם חולה או נדה^נ יש לה דין מורדת הגם שאינה ראויה לתשמיש ואפי' התחילה למרוד אחר שחלתה^ס. ויש חולקין דרק אם התחילה במרידתה לפני שחלתה.

ב. יג. גם אם יש לבעלה אשה אחרת או שהוא מלח שעונתו אחת לששה חודשים, יש לה דין מורדת.

ב. יד. י"א דגם^ע ליבמה שלא רצתה להתייבם, כסדר הנ"ל של מורדת עושין לה.

ט. מרדכי וראב"ן.

י. הרשב"א, וכתב הרמ"א דכן עיקר והיינו לישא אחרת אבל להכריח אותו בע"כ לישאר י"ב חודש בלי פו"ר א"א דאם רוצה לגרשה וליתן כתובה, מחוייבת לקבל הגט אף לדעת הרא"ש, ח"מ.

כ. וכתב הרמ"א דכן נראה להורות, ומשמע דלגרשה בעל כורחה קיל טפי מלשאת אשה אחרת עליה, וכך העתיק הרמ"א בסי' קי"ט ממחר"ם פדואה ע"ש ועיין בנו"ב סי' א'.
ל. כ"כ הח"מ.

מ. בין אמרה מאיס עלי בין אמרה בעינא ומצערנא ליה.

נ. בירושלמי במחלוקת שנוי, והרמב"ם והטור והרא"ש פסקו כגמ' דידן, דיש לה דין מורדת.

ס. דיעה ראשונה היא המרדכי והחולקים דעת מוהר"ם.

ע. לרמב"ם ורי"ף דמצוות יבום קודמת, ולחולקין דמצוות חליצה קודמת אין כותבין איגרת מרד, כ"כ הח"מ ובסי' קס"ה יתבאר, וא"כ לרי"ף ורמב"ם כותבין איגרת מרד.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ד.

אה"ע סימן קסה סעיף א

א. מצוות יבום קודמת^פ, ואם אינה רוצה להתייבם לשום אח בלא טענה מספקת דינה כמורדת^צ. וי"א דמצוות חליצה קודמת, ואין לה דין מורדת אם אינה רוצה להתייבם^ק.

הגה: ב. ר' אין כופין היבם לחלוץ אם אומר שרצונו לייבם, אבל יכולים להטעותו ולומר לו חלוץ לה ע"מ שתתן לך מנה, רק יזהרו שלא ישלישו הכסף ביד שלישי, כי א"א לומר אח"כ משטים היינו כך.

הגה: ג. גם אם שניהם רוצים ביבום אין מניחים אותם, אא"כ ניכר וידוע שמכוונים לשם מצוה. וי"א דאם יש לו אשה אחרת כופין אותו^ש ומנדין אותו עד שיחלוץ לה. וי"א דאפי' אין לו אשה אחרת, אם אינם מכוונים לשם מצוה, או שהוא רוצה לייבם והיא אינה רוצה, ואין יכולים להטעותו כופין אותו עד שיחלוץ לה. והמנהג שאין כופין כלל לחליצה אם אומר שרוצה לייבם, אבל אם אומר שאינו רוצה לא לייבם ולא לחלוץ, כופין אותו לחלוץ.

פ. טור בשם הרי"ף והרמב"ם כחכמים בברייתא יבמות ל"ח ע"ב, וכ"כ הריב"ש בתשובה סי' תק"ט בשם כל האחרונים ושהוא הנכון, וכתב בסי' ע"ג שאפי' לדברי הפוסקים שמצוות יבום קודמת, אם היבם נשוי לכו"ע מצוות חליצה קודמת וכך פסקו שאר פוסקים. והיום אין נוהגים ביבום כלל.

צ. וכן אם הגדול רצה לייבם והיא אינה רוצה יש לה דין מורדת.

ק. רש"י וכמימרא דרב שם אין כופין, וכמסקנת הגמ' בכתובות ס"ד ע"א דאין כותבין איגרת מרד על שומרת יבם, וכ"כ התוס' שם דהלכה כאבא שאול בשם ר"ת. וכסתם משנה דבכורות דף י"ג ע"א ושגם ר"ח חזר בו ופסק דמצוות חליצה קודמת, וכ"כ הרא"ש בפסקיו שם בכתובות, וכן הוא בירושלמי בפ' מצוות חליצה, במשנה יבמות דף קי"א ע"ב. וכן נוהגים היום.

ר. סעיף ב' וג' מהרמ"א, וסעיף א' בשו"ע ע"ש, ועיין בב"ש ס"ק א'.

ש. אפי' בשוטים, ב"י בב"ש. ועיין בשו"ת יביע אומר ח"ה סי' י"ח.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

דף סג:

עין משפט א.

אה"ע סימן פ סעיף טו

טז. ^ט כופין האשה לעשות מלאכה שהיא חייבת בה. ואינו זן אותה עד שתעשה, ובי"ד מוכרין כתובתה לשכור עליה עבד או שפחה. ^א אבל רשאית האשה לומר איני ניזונית ואיני עושה. ^ב וי"א דגם אם אמרה איני ניזונית ואיני עושה כופין אותה לעשות צרכי הבית אע"פ שאינה ניזונית.

עין משפט ב.ג.ד.ה.ו.ז.ח.

אה"ע סימן עז סעיף ב

עין לעיל דף סג. עין משפט ג

אה"ע סימן עז סעיף ג

ג טו. המורדת ^ג אחר ^ד י"ב חודש שיוצאת בלא כתובתה מחזירה כל דבר שהוא של בעלה, אבל נכסיה ובלאותיה הקיימין בנצ"ב אם תפסה אין מוציאין מידה, ואם לא תפסה אין נותנים לה ^ה ולהרשב"א מוציאין ממנה אף בתפסה. אבל קרקעות של נצ"ב נוטלת, וכל מה שאבד אף שבעלה קיבל אחריות אין משלם לה ונ"מ שלה וברשותה הם.

ת. אפי' בשוטים, וי"א דכופין אך לא בשוטים, אבל אין לה דין מורדת לפחות מכתובתה דקימ"ל כר"ה ס"ג ע"ב דאין דין מורדת ממלאכה אלא רק מתשמיש.

א. ב"י לדעת הרמב"ם והר"ן.

ב. הרא"ש בפ' אע"פ.

ג. כתובות ס"ד ע"א, ולדעת הרשב"א לא מהני תפיסה בנצ"ב במורדת אלא במורדת דמאס עלי, והאשה יכולה לומר קים לי כהרמב"ם דמהני תפיסה כיון שהיא מוחזקת אחרי שתפסה, ואם עוד לא תפסה הבעל יאמר קים לי כהרשב"א, ולהרשב"א אף קרקעות דצ"ב לא מהני אפי' תפסה, והעיר הח"מ דתמוה הרמ"א שלא עמד בזה, ח"מ.

ד. דין י"ב חודש שנותנים לה להרא"ש הוא בין במאס עלי בין במצערנא ליה אך להרשב"א רק במאס עלי נותנים לה י"ב חודש, ולדעת השו"ע קאי דין י"ב חודש רק על מורדת דבעינא ליה ומצערנא ליה.

ה. ולרשב"א הגמ' איירי במאס עלי דמהני והיינו שלא יודעים האמת, אבל נודע לא מהני, ודלא כרמב"ם אלא הכל בחזקתו ולא מהני תפיסה, כ"כ הח"מ.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הגה: טז. במאיס עלי' מדינא אף אם לא תפסה נותנים לה נצ"ב ובבעינא ליה גם בצ"ב רק אם תפסה, ואינו משלם אף לאומרת מאיס עלי נצ"ב שלה אם אבדו אבל נ"מ בשניהם ברשותה הם.

הגה: יז. י"א דאם האשה נותנת אמתלא לדבריה למה מאיס עליה כגון שאומרת שהוא מכלה ממונו, ושאינו הולך בדרך ישרה, דנים אותו^י בדינא דמתיבתא שהבעל מחזיר לה כל מה שהכניסה צ"ב אם הם בעין וראויין למלאכתם הראשונה, ואם לא ראויים או נגנבו משלם הכל. ונ"מ שבעין נוטלתן ואם נגנבו או כלו אינו משלם, ומה שכתב לה אף שתפסה צריכה להחזיר.

הגה: יח. בנותנת אמתלא לדבריה למה מאיס עליה^ח, אין כופין לגרשה ולא אותה לישראל אצלו.

הגה: יט. עשה^ט תחבולות או רמאות לקדשה, כופין אותו לגרשה.

הגה: כ. י"א דמטילים עליה חרם אם בני אדם לימדוה למרוד או שמורדת משום כעס או קטטה איתו, דאז^י אף מה שתפסה מוציאים מידה.

הגה: כא. בטוענת^כ מאיס עלי ואינה נותנת אמתלא מבוררת לדבריה יש

ו. לדעת השו"ע.

ז. טור בשם הרי"ף דינא דמתיבתא.

ח. טור ממהר"ם.

ט. וכאן אם מתה קודם שגירשה אינו יורשה, שהירושה פקעה כיון שעשה שלא כהוגן. כ"כ הח"מ בס"ק כ"ח.

י. מרדכי בפ' אע"פ.

כ. כלומר דג' חילוקים ישנם: א. היכא דידעינן שודאי מאיס עליה שאז לדינא דגמ' יש לה רק מה שתפסה, ולדינא דמתיבתא צריך להחזיר לה כל מה שהכניסה בין במעות בין בתכשיטין ומה שאין משמש למלאכתו הראשונה צריך לשלם דאדעתא דהכי לא הכניסה לו רק לרווחה, ויש להחרים על האשה אולי לימדוה דאיתתא בכל דהו ניחא לה. ב'. אם אנו יודעים בודאי שמשקרת בזה לא מהני תפיסה ודינה כמורדת דקימ"ל כרשב"א דלא מהני תפיסה במורדת רק במאיס עלי.

ג'. אם נותנת אמתלא לדבריה מדוע מאיס והדבר לא ברור אלא ספק, בזה צריכה שבועה

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

חילוק בין תפסה ללא תפסה.

הגה: כב. ביד בי"ד היכולת להשביעה אם טוענת אמת מאיס עלי. ואין לה לתת לאחרים משלה, שהרי אם מתה יורשה דאין ירושה נפקעת אלא בגירושין.

הגה: כג. גם במקום^ל שכופין במורדת לגרשה ומתה קודם, יורשה דאין הירושה נפקעת אלא בגירושין.

הגה: כד. אביה^מ שתפס עבורה מהני כאילו תפסה היא בעצמה.

הגה: כה. הבגדים של הכלה שהכניסה^י אין להם דין נצ"ב, ורק השומא שמכנסת לבעלה הוי צ"ב.

והדבר תלוי בתפיסה ואף מעות שהכניסה לו והיא מוחזקת בהם צריכה בהם תפיסה, ודלא כר"ן שכתב דבמעוה לא מהני כלל תפיסה. כ"כ הח"מ.

ל. טור בשם הגאון, ואם הבעל טוען מאיסה עליו ומתה יורשה כ"כ הרי"ף, והשל"ג חולק אך הב"ח מחלק בין בעינא לה למאיסה עלי והביאו הב"ש.

מ. מרדכי, דיד אביה כידה, אולם מגוף התשובה שם משמע שעדיין האב לא נתן, אבל אם כבר נתן לא מהני תפיסתו דהוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרני דלא מהני, כ"כ בח"מ.

נ. דמאחר שלא שמו אותם לחתן הוי נכסי מלוג טור בשם הרא"ש.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהוד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרם בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com